

Vänsterpress om Podemos och Spanien – april 2019

Denna artikelsamling behandlar utvecklingen under innevarande vår i Spanien, i synnerhet utifrån vänsterpartiet Podemos perspektiv inför det parlamentsval som hålls på söndag 28/4.

Under 2017 och början av 2018 stod Katalonien högst på dagordningen – kampen stod mellan separatistiska och ”unionistiska” krafter. I december 2017 hölls val till det regionala katalanska parlamentet. Detta val hade utlysts av den spanska centralregeringen, med förhoppningar om att man därmed skulle kunna driva tillbaka de katalanska separatisterna. Men så blev det inte: valet slutade i stort sett som ett dött lopp.

För separatisterna blev det ändå i praktiken ett bakslag, eftersom centralmakten så småningom kunde återta kontrollen över Katalonien, samtidigt som nationalistiska högerpartier fick luft under vingarna. I kölvatten på Katalonien-krisen började också fascistiska och halvfascistiska högerkrafter att växa fram.

Enligt opinionsundersökningar kommer det spanska socialistpartiet (PSOE), som för närvarande bildar regering, att bli störst. Högerpartiet Partido Popular (PP), som var störst efter förra parlamentsvalet 2011 och innehade regeringsmakten fram till maj 2018, då det tvingades avgå efter en korruptionsskandal, kommer att förlora många röster, varav många av dessa kommer att tillfalla det andra högerpartiet Ciudadanos, som ev. blir större än PP.

Opinionsundersökningarna tyder också på att det högerpopulistiska, islamofobiska, national-konservativa och antifeministiska Vox nu kommer in i parlamentet för första gången – siffrorna är dock osäkra, de varierar mellan 5-15 % (Vox fick sitt genombrott i regionalvalen i Andalusien i slutet av förra året). Den första artikeln nedan synar Vox närmare.

Inför den nya situationen befinner sig Podemos i kris – partiet har i praktiken splittrats, samtidigt som det hårt ansätts från reaktionära krafter (den 2 första artiklarna artikeln nedan tar upp detta). Podemos ingår i vänsteralliansen Unidas Podemos, som förväntas få mellan 10-15 % (vilket är en minskning sedan förra valet).

För en bakgrund, se: [Vänsterpress om Spanien – hösten 2018](#). Där finns också ett stort antal länkar till andra artiklar som särskilt handlar om Katalonien-krisen.

Martin Fahlgren 26/4 2019

Innehåll

Flamman	1
<i>Nytt landskap för Podemos</i>	1
Internationalen	4
<i>En spansk Watergateskandal</i>	4
<i>”Vi vänder oss till de mest drabbade”</i>	7
International Viewpoint	9
<i>Podemos: en återupplivad eurokommunism mot en centristisk populism</i>	9

Flamman

Nytt landskap för Podemos

Jonas Elvander

26/4 2019

För tre år sedan såg Podemos ut att kunna kullkasta det spanska partisystemet. I dag kämpar de i motvind mot såväl spionsammansvärjningar, inre fraktionsstrider och en gryende extremhöger.

De senaste åren har i politiskt hänseende varit händelserika i flera europeiska länder. Av dem är Spanien det land där utvecklingen har varit som allra mest omskakande. På mindre än fyra år kommer snart tre parlamentsval ha hållits, och när spanjorerna på söndag går till valurnorna är det i ett på flera sätt annorlunda land än för tre år sedan. För vänsterpartiet Podemos del är situationen särskilt svår: efter att först ha bidragit till att forma utvecklingen tvingas man i dag reagera på en utveckling som drivs av andra aktörer, varav vissa knappt existerade för ett par år sedan. Dessutom har en långdragen inre konflikt gjort att partiet har förlorat mycket av den dynamism som ledde det till sina tidiga framgångar.

Ända sedan grundandet 2014, i kölvattnet av de folkliga protesterna mot nedskärningarna efter finanskrisen, har Podemos präglats av de två huvudsakliga tendenserna i indignados-rörelsen som utgör partiets bas: en reformistisk och transformatorisk. Den första företräds av den prekariserade och tidigare relativt opolitiserade unga medelklass som kom att bli Podemos väljarbas i storstadsregionerna. För detta skikt handlade den politiska striden främst om att ersätta den korrupta politikerklassen med ett nytt garde som förstod vanligt folks problem och inte bedrev politik för att berika sig själva. Den andra tendensen är mer traditionellt radikal och har i stället som mål att omforma det politiska systemet som sådant. Denna tendens tog sig uttryck i tältlägren och råden som grundades under gatuprotesterna, och utvecklades senare till de så kallade Podemos-cirklarna.

Enligt författaren José Antonio Garcia Simon och statsvetaren Jaime Vindel har Podemos ledarskap främjat den första tendensen på bekostnad av den andra. Detta blev uppenbart vid den andra partikongressen 2017 då man i princip fråntog cirklarna all deras makt. I stället satsade man på en toppstyrd struktur centrerad kring partiledaren Pablo Iglesias persona. Orsaken är att ledningen inte ville att partiet skulle få en alltför antikapitalistisk framtoning, eftersom en sådan skulle vara oförenlig med partiets vänsterpopulistiska strategi. Detta val innebar dock också att man marginaliserade de professionella partiaktivisterna eftersom man betraktade dem som alltför "elitistiska". Den interna debatten förpassades till onlineomröstningar om sakfrågor medan den dagliga partiverksamheten sköttes av ledningen.

Detta val innebar dock också att man marginaliserade de professionella partiaktivisterna eftersom man betraktade dem som alltför "elitistiska"

Den populistiska ådran har framförallt företräts av den tidigare partisekreteraren Íñigo Errejón, medan Pablo Iglesias har stått för den mer traditionella klassbaserade traditionen. Denna allians fungerade de första åren när Podemos red på en våg av missnöje med såväl den sittande konservativa regeringen som EU-trojkan. Men efter att ingen ny regering lyckades bildas efter valet i december 2015 blev det uppenbart att en ny strategi behövdes. Under hela våren 2016 låg partiet fast på drygt 20 procent av rösterna, strax bakom socialdemokratiska PSOE. Inför nyvalet i juni det året valde man därför att bilda en allians med det klassiska vänsterpartiet Izquierda Unida under namnet Unidos Podemos. Gruppen kring Iglesias gjorde analysen att det politiska fönster som hade öppnats i och med krisen 2011 nu hade stängts eftersom befolkningen hade vant sig vid den ekonomiska krisen. Podemos hade därför inget

annat val än att bli ett vanligt vänsterparti.

Detta ledde till att en spricka för första gången uppenbarades mellan Iglesias och Errejón. För den senare var alliansen ett misstag eftersom Podemos därmed förlorade sin hegemoniska roll och blev del av den traditionella vänstern. Detta bekräftades enligt hans anhängare av det faktum att partiet trots alliansen bara fick 21 procent av rösterna i valet och inte lyckades gå om PSOE som man hade hoppats på. Konflikten mellan ”errejónister” och ”pablistier” blev därefter alltmer uppslitande och fick sitt slut först i januari i år då Errejón valde att lämna partiet och i stället ansluta sig till Madrids borgmästare Manuela Carmelas valplattform Mas Madrid. Under hela denna period har Podemos stadigt tappat i väljarstöd, mycket på grund av att partiet inte har kunnat visa upp en enad front. Inför valet på söndag får man knappt 13 procent i mätningarna.

Det finns dock fler orsaker till den elektorala kräftgången än interna bråk. Utvecklingen i omvärlden har på flera sätt bidragit till att försämra Podemos chanser. En första nyckelhändelse var Syrizas kapitulation inför trojkan i Bryssel sommaren 2015. Högers framgångar i de val som har hållits runtom i Europa sedan dess har gjort att utsikterna för ett gemensamt sydeuropeiskt motstånd mot nyliberalismen har försämrats drastiskt.

Därtill kommer den eskalerande krisen i Venezuela. För Podemos ledarskikt som tidigare hade nära band till regeringen i Caracas har den blivit en allt större börda i takt med att krisen har förvärrats. Trots att Iglesias och Errejón har tagit avstånd från Nicolás Maduros regering på senare tid attackeras partiet regelbundet så fort Venezuela är i mediefokus. Till detta kommer en lika långdragen som osannolik spionhärva som har kulminerat de senaste veckorna.

2015 stals Pablo Iglesias assistents mobiltelefon. Kort därefter började privata meddelanden som skickats mellan Iglesias och assistenten att spridas i högermedia för att misskreditera Podemos ledare. Målet var att omöjliggöra att en koalition med Podemos och PSOE skulle bildas efter valet 2015. Den 27 mars i år avslöjades att en utredning har inletts av stölden. En polisöverste har i en rättegång erkänt att han har spionerat på och bedrivit utpressning mot Iglesias och andra politiska mål på uppdrag av högt uppsatta politiker i det konservativa partiet Partido Popular (PP). Enligt domaren i målet misstänks mobiltelefonen ha stulits av anställda vid inrikesministeriet, som då styrdes av regeringspartiet PP.

Det märkvärdiga är hur samtliga delar av den spanska oligarkin, från politiker i regeringspartiet till polisväsendet och den konservativa mediesektorn, aktivt slöt sig samman för att med olagliga medel sabotera för Podemos och vänstern. Inte heller PSOE som sitter i minoritetsregering sedan i somras är fläckfria. Så sent som för ett par veckor sedan tvingades regeringens biträdande kommunikationschef avgå sedan det avslöjats att han som tidigare redaktör hade hanterat information från den stulna telefonen.

Hela denna soppa har gjort det svårare för Podemos att nå ut med och fokusera på sina valfrågor. Trots att man har försökt vända saken till sin fördel tycks frågan bara ha bidragit till en viss mättnad med Podemos hos väljarkåren.

De allra viktigaste händelserna har dock ägt rum på det identitära planet. Ända sedan det stod klart att Katalonien skulle hålla en folkomröstning om självständighet i oktober 2017 har det spanska samhällslivet i princip kluvits itu av frågan. Strax efter omröstningen och den brutala polisrepressionen som hade beordrats från Madrid började spanska flaggor synas på balkonger och i fönster runtom i landet, något som annars är ovanligt på grund av flaggans kopplingar till Francoregimen. Plötsligt hade den spanska nationalismen vaknat. Bara dagar efter omröstningen gav kung Felipe VI i ett tv-sänt tal de katalanska separatisterna hela skulden för den uppslitande konflikten. Polariseringen gynnade inte Podemos som hade intagit en pragmatisk

hållning: man var för en folkomröstning men rekommenderade katalanerna att rösta för att stanna kvar i ett ”plurinationellt” Spanien. Rösttappet har sedan dess gynnat PSOE som har drivit en mycket hårdare linje i Katalonienfrågan och nu får närmare 30 procent i mätningarna.

I dag är Vox huvudfiende ”kulturmarxismen”, ett sedvanligt hjärnsnöke för den nyvakna internationella extremhögern. Detta tar sig uttryck i ett hat mot alla traditioner som kan förknippas med vänstern

Det politiska samtalet som därefter kom att domineras av frågor om nationell och regional identitet i stället för åtstramning och fattigdom gjorde dock att vänstern i stort förlorade det politiska initiativet. I stället började de konservativa partierna PP och Ciudadanos att tävla om vem som kunde visa sig mest pålitlig som beskyddare av den spanska nationens enighet. Efter att bilderna på kravallpoliserna som buntar ihop katalanska väljare, unga som gamla, kablades ut ökade stödet för Mariano Rajoys PP-regering hos den högerlutande delen av väljarkåren något. Men hotet om en splittring av nationen var för starkt för att de traditionella högerpartierna helt skulle kunna suga upp missnöjet.

I december förra året fick det lilla högerextrema partiet Vox elva procent av rösterna i regionalvalet i Andalusien. Det var uppseendeväckande på fler än ett sätt. Ända sedan övergången till demokrati 1978 har Spanien (och Portugal) varit befriade från några betydande högerextrema partier och rörelser. Inte ens efter finanskrisen och den påföljande eurokrisen som drabbade länderna särskilt hårt upplevde extremhögern den typen av renässans som den hade gjort i till exempel Grekland. Slutsatsen att Spanien därför skulle vara immunt mot sådana ideologier, som har hävdats på flera håll, är dock förhastad.

Som europaparlamentarikern Miguel Urbán Crespo från Podemos har påpekat karaktäriseras den spanska extremhögern av sin ”frånvarande närvaro” som ”döljer den neokonservativa och främlingsfientliga frankismens fortlevnad”. Denna fortlevnad har de senaste 40 åren kunnat pågå ostört inom Partido Populars hägn där extremhögern har utgjort en av de flera konservativa tendenserna. Vox genombrott är därför en viktig händelse i Spaniens moderna politiska historia. Det faktum att det ägde rum i Andalusien som är landets folkrikaste region och traditionellt PSOE:s starkaste fäste är också symboliskt viktigt. Med Vox hjälp lyckades man för första gången sedan återgången till demokrati bilda en högerregering i regionen.

Vox bildades 2013 av en tidigare ledare för Partido Popular med målet att samla väljare som var missnöjda med regeringspartiets alltför mjuka politik. Partiet lyckades dock inte och hamnade snabbt i kris. Året därpå blev Santiago Abascal ny partiledare. Under hans ledarskap började partiet vrida sitt fokus från traditionella konservativa frågor till reaktionära värderingar förknippade med den postmoderna extremhögern. I dag är Vox huvudfiende ”kulturmarxismen”, ett sedvanligt hjärnsnöke för den nyvakna internationella extremhögern. Detta tar sig uttryck i ett hat mot alla traditioner som kan förknippas med vänstern. Bland dessa ingår av någon anledning alla tendenser till nationell separatism, som i partiets värld förknippas med ”röd” politik. Vox säger sig i sin tur försvara ”la hispanidad”, spanskheten – en grumlig föreställning om den historiska spanska identiteten med tydliga koloniala övertoner. Partiets allra viktigaste måltavlor är dock HBTQ-rörelsen och feminismen.

De senaste åren har Spanien, till råga på allt annat, genomgått vad som kan beskrivas som ett feministiskt uppvaknande. Det uppmärksamade gruppvåldtäktsfallet med den så kallade ”Vargflocken” under tjurrusningen i Pamplona 2016, då fem män våldtog en ung kvinna, är bara ett av flera fall av sexuellt våld mot kvinnor som har skakat det spanska samhället de senaste åren. Kvinnostrejker, MeToo-vittnesmål och otaliga feministiska demonstrationer har sedan dess gjort att kvinnofrågan har hamnat högt på dagordningen. Detta till den grad att Unidos Podemos till och med har bytt namn till det mer feminina Unidas Podemos. PSOE

meddelade i sin tur i förra veckan att de kommer att gå till val på att kriminalisera sexköp, bekämpa surrogatmödraskap och införa en delad föräldraförsäkring i ett försök att locka den kvinnliga delen av de 40 procent av väljarna som inte har bestämt sig för hur de ska rösta än.

Enligt Vox har fokuset på kvinnofrågor och feminism i Spanien lett till vad de beskriver som en häxjakt på män ledd av "feminazis". Därför vill de bland annat riva upp existerande lagstiftning om våld i nära relationer och inskränka aborträtten. Med sitt fokus på eliten – den politiskt korrekta i detta fall – och sitt motstånd mot invandring har partiet även lyckats kanalisera det politiska missnöjet och vinna röster inom arbetarklassen där många tidigare hade röstat på Podemos.

I ett landskap präglad av identitetsfrågor och kulturkrig, vare sig de handlar om nationell tillhörighet eller genuspolitik, har vänstern av naturliga skäl uppförsbacke. Podemos ser därför ut att göra ett misslyckat val. Trots att partiet i höstas ingick ett budgetsamarbete med PSOE vilket skulle kratta vägen för en vänsterkoalition är det högern som har vind i seglen. Vox som för ett halvår sedan knappt fick över en procent av rösterna ser nu ut att få över tio procent nationellt. Detta genombrott har i sin tur fått PP och Ciudadanos att radikaliseras. I Spanien där fascismen aldrig riktigt försvunnit eftersom ingen utrensningsprocess skedde vid övergången till demokrati finns heller inga större hinder för de konservativa partierna att inleda ett samarbete med Vox. Ett tecken på det är att PP:s nye partiledare Pablo Casado vägrar att kalla partiet extremhöger.

Ännu finns inget formellt samarbete etablerat mellan de tre konservativa partierna. Men oavsett utgången kommer Spanien, som för bara tre år sedan gick från ett tvåpartisystem till ett fyrtpartisystem, snart att ha fem partier, varav ett konkurrerar på samma territorium som Podemos. Möjligheterna att driva framgångsrik vänsterpopulistisk politik i Spanien lär därför bli sämre framöver.

Internationalen

En spansk Watergateskandal

Emma Lundström

Flamman 18/4 2019

Infällda: Pablo Iglesias och Dina Bouselham. Foto: Gmmr3

- **Smutskastningskampanj mot Podemos**
- **Spioneri och fabricerade polisrapporter**
- **Högt uppsatta politiker inblandade**

Det är mindre än tre veckor kvar tills spanjorerna går till valurnorna och landet skakas just nu av en politisk skandal som liknas vid Watergate. Vad som har avslöjats är politiskt spionage och en desinformationskampanj riktad mot vänsterpartiet Podemos.

Att förstå vad det är som har hänt är inte helt lätt. Turerna är många. Tidningen *Jacobin* har försökt att reda ut historien. Den rapporterar bland annat om hur det 27 mars kom fram att det har inletts en förundersökning gällande en stöld av en mobiltelefon som ska ha skett 2015. Mobilen tillhörde Podemosledaren Pablo Iglesias assistent, Dina Bouselham, och domaren som startat förundersökningen verkar ha belägg för att den stals av personer anställda av inrikesdepartementet. Bouselhams privata meddelanden publicerades senare av högerpress för att piska upp stämningen mot Podemos.

Men detta är bara en liten del av spanska Watergate. Dagen efter det första avslöjandet kom nästa. Då erkände en man vid namn Villarejo – som står åtalad för att ha utpressat och spionerat på politiska motståndare för högerpartiet Partido Populars räkning – att han

spionerat på Pablo Iglesias som en del av en “undersökning”. Villarejo antydde att denna “undersökning” skedde med dåvarande vice premiärminister, Partido Populars Soraya Sáenz de Santamarías, goda minne.

Polis och säkerhetstjänst har alltså anlitats av inrikesdepartementet under Partido Popular för att sänka politiska rivaler. Detta beteende har inte gjorts upp med av nuvarande PSOE-regering. De högt uppsatta poliserna som jobbat med spioneri och förtalskampanjer tillhör den så kallade Patriotiska Brigaden, som även spionerianklagade Villarejo är en del av. Innan Podemos grundades 2014 sysslade denna brigad främst med att sprida falsk information för att sänka självständighetspartier i Katalonien. Smutskastningskampanjen mot Podemos var som värst när det gick bra för partiet i valet 2015. I början försökte Patriotiska Brigaden till och med att koppla partiets finansiering till drogkarteller, FARC-gerillan i Colombia och Hizbollah.

Under de nio månader som Spanien inte hade en permanent regering – mellan januari och september 2016 – läckte brigaden fabricerade polisrapporter och information från den stulna mobilen. Villarejo vittnade också om att högt uppsatta tjänstemän på inrikesdepartementet i april 2016 gav uppehållstillstånd till en man från Venezuela. Detta som ett tack för att han tillhandahöll dokument som läcktes till nyhetssajten *OK Diario* – och därmed plockades upp av de flesta mediekanaler i landet. Dokumenten sades koppla Pablo Iglesias, och andra ledande personer inom Podemos, till offshorebankkonton i Karibien där de skulle ha tagit emot pengar från den kubanska underrättelsetjänsten och den dåvarande Chávez-regeringen i Venezuela. Det hävdades också att Podemos i stor utsträckning finansierades av Venezuela och Iran. Detta skedde samtidigt som Podemos och PSOE skulle förhandla om koalitions-möjligheter.

Pressen hakade på drevet och spred de falska nyheterna. Högerjournalisten och grundaren av nyhetssajten *OK Diario*, Eduardo Inda, var en nyckelperson i kontakten mellan Patriotiska

Brigaden och medierna. Enligt *Jacobin* är Inda nära vän med byggherren, miljardären och klubbpresidenten för Real Madrid, Florentino Perez. Som främsta aktieägare i Mediaset España – som äger två av landets fyra kommersiella tv-nätverk – sitter Italiens före detta premiärminister, Silvio Berlusconi. De två andra kommersiella tv-nätverk ägs av en av landets rikaste familjer, Lara. Samtidigt kontrolleras Grupo Prisa av Amber Capital, HSBC, Santander Bank och Telefonica med flera. Grupo Prisa inkluderar Spaniens ledande dagstidning, *El País*, och den största radiokanalen, *Cadena Sur*.

Uppgifterna i dokumenten visade sig senare vara helt och hållet falska.

Syftet med smutskastningskampanjen är ganska tydligt så här i efterhand: Partido Popular försökte med alla medel att få vänsterns koalitionsförhandlingar att kapsejsa för att kunna hålla sig kvar vid makten. 2017 visade en utfrågning i parlamentet att förföljelsen av Podemos skedde med grönt kort från Partido Populärs inrikesminister Jorge Fernández Díaz.

Mäktiga politiska och ekonomiska intressen gick helt enkelt samman för att sänka Podemos så fort som möjligt. De kände ett hot och tog till alla metoder för att avvärja det. Och de verkar ha lyckats. Smutskastningskampanjen har med största sannolikhet varit en viktig orsak till Podemos sjunkande siffror.

Det är inte bara Partido Popular som har svärtats ned av spanska Watergate. *Jacobin* menar att inte heller nuvarande premiärminister, PSOE:s Pedro Sánchez, är utan skuld i historien. För bara någon vecka sedan fick hans chefskommunikatör avgå efter att det kommit fram att han, i sin tidigare egenskap som redaktör på *Interviú magazine*, hade publicerat information från Pablo Iglesias assistents stulna telefon. Dessutom har det nyligen framkommit att både Iglesias och en annan frontfigur inom Podemos, Irene Montero, har fått säkerhetssystemen i sina hem hackade, vilket har skett under PSOE:s styre.

Den 28 april är det val i Spanien. Podemos valkampanj började med att Pablo Iglesias höll ett tal på ett torg i Madrid där han riktade in sig på landets oligarki och finansiella intressen, som han menar har mer makt än de folkvalda politikerna. Han har också gått hårt åt medierna och deras kopplingar till Patriotiska Brigaden. Dessutom använder Podemos rättegången mot Villarejo som ett sätt att sätta mediernas strålkastare på landets strukturella problem. PSOE är däremot väldigt tysta när det gäller Villarejo. Partiet har alldeles för många kopplingar till härvan.

Frågan är nu om spanska Watergate kommer att sätta några avtryck i valet. Ett val som många medier och politiska tyckare tror kommer att bevisa att den vänstervåg som sköljde över Europa för några år sedan, nu slutligen på allvar har ebbat ut. Återstår att se om Podemos lyckas motbevisa de förutfattade meningarna om utvecklingen. Kanske genom att i valkampanjen om och om igen peka på det faktum att högt uppsatta politiker har samarbetat med landets egen underrättelsetjänst för att sprida fake news om den politiska oppositionen.

“Vi vänder oss till de mest drabbade”

Intervju med Miguel Urbán från Anticapitalistas/Podemos

Internationalen 25/4 2019

Miguel Urbán vid SP:s kongress för två veckor sedan

Den 28 april går Spanien till parlamentsval. *Internationalen* samtalade med Miguel Urbán från Podemos om den politiska utvecklingen i landet och Podemos' alternativ. EU-parlamentarikern Urbán ingår i världsrörelsen Fjärde Internationalens politiska strömning Anticapitalistas med en kritisk hållning gentemot Podemos' nuvarande kurs.

Spanien befinner sig i en djup politisk kris, högern försöker desperat komma åt regeringsmakten genom en allians mellan högerpartierna och den fascistoida VOX. Å andra sidan har vi socialdemokraterna i PSOE som står för en fortsättning av nyliberalismens doktriner. Vad är Podemos' alternativ inför denna kris?

– Podemos har utvecklat ett svar inför den nuvarande krisen som går tillbaka till 1978, det vill den så kallade övergångspakten med Francos arvtagare. Men tyvärr har Podemos tonat ner flera politiska ståndpunkter som nödvändigheten av ekonomisk demokrati med kontroll av strategiska sektorer i ekonomin. Problemet är att majoriteten i Podemos böjt sig för en inriktning som innebär att man vill ingå i en regering som det mindre onda eftersom det vi står inför är mycket farligt. Jag ser det som en logik som kan förknippas med 1930-talets folkfrontsregeringar mot fascismen i Spanien och Frankrike och som led svåra nederlag.

Denna maniska aspiration att vilja sitta i en regering och regera med socialdemokraterna har lett till att man godtar ett eget nederlag. Vi får då ett Podemos som accepterar en nederlagslogik och suddar ut den ursprungliga inställningen att bryta med det kapitalistiska systemet. Podemos vidhåller en kampretorik men har slagit in på en farlig regeringslogik som innebär att man kan bara förändra om man sitter i regeringsställning.

Men vilken är då Anticapitalistas uppgift inom och utanför Podemos i det nuvarande politiska läget?

– En kamrat från Anticapitalistas sade vid ett tillfälle att Podemos har gått från att vilja storma himlen till att vilja rädda möblerna... Det är sant. I det förra allmänna valet ville Podemos storma himlen och nu vill man rädda möblerna för att VOX är på väg in.

Men vår uppgift är varken att rädda möblerna eller underordna oss socialdemokraterna eller ”socialnyliberalismen” eller överhuvudtaget att vara ett alibi. Här hamnar vi i en klassisk debatt som har förts inom vänstern under de senaste 50 åren. Hur ska man förhålla sig till socialdemokratin eller socialliberalismen?

Det tar faktiskt emot att säga socialdemokrater, Corbyn är socialdemokrat och jag skulle inte ha problem med att ingå i politiska kompromisser med Corbyn. Vi har två modeller, den som finns i Portugal med en socialdemokratisk minoritetsregering på en parlamentarisk vänstermajoritet, men där varken kommunistpartiet eller Bloco Esquerda ingår i regeringen. Det är Anticapitalistas ståndpunkt. Vi kan stödja bildandet av en socialdemokratisk regering för att hindra högern från att inta regeringsmakten, VOX och PSOE är inte samma sak. På så sätt kan man bromsa högern, ha en socialdemokratisk minoritetsregering där man kan förhandla om konkreta landvinningar. Det är vad Podemos gjorde med regeringen under Pedro Sánchez.

Men det finns ett problem ... alla väljarundersökningar visar ett ökat stöd för PSOE och mindre stöd för oss. Majoriteten i Podemos förordar att sitta i en regering tillsammans med socialdemokratiska PSOE för att kunna kanalisera landvinningarna från regeringsställning. Men att ingå i regeringen skulle innebära självmord för ett projekt som Podemos. Podemos skulle assimileras och splittras och partiet skulle bli medansvarigt när det gäller att förvalta misären. Det är vad som händer om man satsar allt på den parlamentariska logiken...

Hur lyckas vi med en social förankring och att bygga sociala rörelser underifrån som hamnar i konflikt med begränsningarna hos en socialdemokratisk regering? Jag tror att vi måste vara uppriktiga, PSOE är inga allierade till oss utan en del av problemet och som en del av problemet måste de bekämpas. För den sakens skull ska vi inte inta en sekteristisk hållning, PSOE:s och de konservativas sociala bas är inte densamma. Vårt förhållningssätt gentemot PSOE:s sociala bas måste i första hand ske i sociala rörelser. Utmaningen idag är hur man ska få dessa att nå en högre medvetandenivå, och hur man ska nå en majoritet av befolkningen som inte röstar. Majoriteten i utsatta områden är minst benägen att rösta. Så uppgiften vi står inför är hur vi bygger ett trovärdigt projekt för att medvetandegöra och mobilisera de mest drabbade i samhället.

Slutligen, vad är Anticapitalistas budskap till vänstern i Europa?

– Jag vågar inte sända ett budskap, varken till den svenska eller europeiska vänstern. Vi är ödmjuka, vi är medvetna om det som är motsägelsefullt och ser alla inneboende problem som funnits i vägen vi vandrat hittills. Att leva med dessa motsättningar komplicerar bilden, vilket visar att vi håller på med verklig politik. När du läser en bok upplever du inga motsättningar men när saker och ting implementeras i praktiken dyker motsättningar upp.

Förvaltandet av dessa motsättningar och uppbygget av ett pluralistiskt och demokratiskt projekt måste vänstern lära sig att hantera. Under de senaste åren har vänstern modifierat mycket av synen på sig själv, men vi lever inte i en stillsam tid utan i en extremt radikaliserad sådan. Så hur bygger vi ett radikalt projekt som angriper problemet på djupet, ett osjälviskt projekt men som talar klarspråk, inte i kyrkan utan för en samhällsklass? Det, liksom att återuppbygga ett internationellt projekt, är vår utmaning.

Ingen kan säga idag att man har en international, det finns ingen verklig international. Den

enda international som tycks finnas är reaktionärernas, det är Trumps och Bolsonaros auktoritära international. Därför har vi en historisk skyldighet att bygga ett internationalistiskt projekt och det utifrån vetenskapen att det inte finns en sådan international även om vi själva är anslutna till en världsrörelse.

Även om målet inte tycks finnas inom räckhåll för att lösa våra vardagliga behov brådskar det att skapa solidaritetens och rättvisans international, en international som också reser demokratiens fana, för det vi ser idag är en brutal demokratisk återgång.

Vi måste därför uppfatta demokratin som en väsentlig del av ett socialistiskt projekt, jag säger det, för ofta ser vi demokratin nästan som en borgerlig liberal tillgång. Om vi ger bort begreppet demokrati till dem begår vi ett misstag, för demokratin ställer frågan om resurstillgångar, fördelningen av rikedomar och mänsklighetens överlevnad i centrum.

Intervjuare: *Alex Fuentes och Agnes Lou*

International Viewpoint

Podemos: en återupplivad eurokommunism mot en centristisk populism

Jaime Pastor, Manuel Garí

International Viewpoint 12/4 2019 [Översättning från engelska, Göran Källqvist.]

Några få dagar efter att det [den 17 januari] offentligt hade tillkännagivits att en överenskommelse hade uppnåtts mellan Madrids borgmästare, Manuela Carmena, och Iñigo Errejón om plattformen Más Madrid inför de kommande kommunalvalen, samt det svidande kritiska svaret från Pablo Iglesias (för att inte tala om hans organisationssekreterares, Pablo Echeniques, svar), är det uppenbart att det Podemos vi har lärt känna under de senaste fem åren inte längre finns.

Vi kommer från och med nu att se ett annat Podemos, troligen dömt att bara representera en politisk strömning som är nära förknippad med ”pabloismen”.¹ Samtidigt uppstår en centristisk ny populism – som kan hamna nära Tysklands Gröna eller den italienska Femstjärnerörelsen – och kommer att fortsätta att göra anspråk på Podemos’ ursprungliga beteckning.

För de som, likt oss, inte identifierar sig med något av dessa projekt, är det lämpligt att öppna ett nytt utrymme till vänster om dem. Genom att göra det hoppas vi erbjuda en tydlig väg framåt och uttrycka en del av meningsmotsättningarnas omfattning: ett demokratiskt, pluralistiskt alternativ som är mot nyliberalismen, ett feministiskt, antirasistiskt och ekosocialistiskt alternativ, som kommer att underlätta ett gemensamt arbete och samarbete inom ett brett aktivistiskt spektrum, och kan få väljarstöd från de längst ner, mot åtstramningar och auktoritära missförhållanden.

Uppenbarligen påskyndades Iñigo Errejóns beslut av valresultatet i Andalusien, och av den reaktionära svängning som opinionsundersökningarna inför valen den 26 maj 2019 tyder på.² Det sistnämnda övertygade honom slutligen om att han måste bryta med Pablo Iglesias och hans grupp. Han visste också att han kunde räkna med Manuela Carmenas stöd för att ge trovärdighet åt hans projekt som det enda sättet att hindra det reaktionära blocket från att komma till makten.

¹ Från Iglesias’ förnamn, inte den historiska trotskistiska strömning som kallas så.

² Det kommer att hållas val till Europaparlamentet i maj, och kommunalval (i 13 av de 17 kommunerna). En sammanfattning av de mätningar som fram till 11 februari 2019 har gjorts för olika media ger följande resultat: PSOE 24.0%, PP 21.0%, Ciudadanos 19.1%, Unidos Podemos 15.2% och Vox 11.6%.

Storslagenhet och en misslyckad modells förfall

Hur hamnade vi här? Podemos' nuvarande generalsekreterare har ju på senare tid haft praktiskt taget samma politik gentemot PSOE som den politik som Errejón föreslog vid kongressen i Vistalegre II.³ Pablo Iglesias hade ju till och med accepterat att fienden inte längre är regimen och IBEX 35⁴ utan bara det reaktionära blocket? Men även om det i själva verket är så, så finns det fortfarande skillnader mellan de två strömningarna i den retorik de använder för att nå nya sektorer, och framförallt vad gäller deras bedömning av den senaste urholkningen av Podemos' kännetecken.

Låt oss börja med ”pabloismen”. Om vi till exempel tar dokumenten och praktiken sedan perioden av ökande framgångar upphörde, kan vi dra slutsatsen att denna strömning representerar ett politiskt projekt som hämtar sina referenser från det sena 1970-talets euro-kommunism. Ett bra tecken på det är korrigeringen av den kritik som Pablo Iglesias hade riktat mot övergången efter Franco – liksom den roll som Santiago Carrillo spelade under denna process – och som tydligt säger att de ”gjorde vad de kunde” och visade sitt regeringsansvar. Utifrån denna vändning och en förståelse av att den period som inleddes 2011 av *Indignados*-rörelsen (15M) hade tagit slut, drog Iglesias slutsatsen att det var nödvändigt att prioritera strävandena att vara ett ”regeringsparti” utan att dölja att han var ”fixerad vid att regera”, som han medgav i sitt samtal med Enric Juliana i sin senaste bok.⁵ Viljan att regera med PSOE under denna regim ersätter det projekt att bryta med systemet som ledde fram till Podemos uppkomst, och vill framställa sig som ett institutionellt uttryck för *Indignados*, och upprättade omedelbart efter EU-valen i maj 2014 en ”parlamentarisk krigsmaskin” i syfte att inleda ett ”blixtkrig”.

Efter besvikelsen för denna önskan att ”storma himlarna” med hjälp av ett populistiskt projekt grundat på direktdemokrati och en partimodell samlad kring en karismatisk ledare, har han – speciellt sedan Vistalegre II – rört sig i riktning mot en ökande anpassning till den vanliga vänster-högeraxeln, där PSOE betraktas som den viktigaste allierade att ”locka till sig”. Att denna inriktning (för tillfället) har nått sin slutpunkt framgår av den roll Iglesias spelar som medlare med de katalanska självständighetsförespråkarna under förhandlingarna om statsbudgeten ... i [premiärminister] Pedro Sánchez' namn.

Denna ”fixering att regera” är uppenbar i nämnda bok, ty även om Pablo Iglesias (trots vad Errejón trodde och fortfarande tror) på nytt intygar sin vägran att låta Pedro Sánchez bilda regering tillsammans med Ciudadanos efter valen i december 2015, är den enda självkritik som kan återfinnas i hans balansräkning att Podemos inte gick med i regeringarna i de självstyrande regionerna Valencia eller Aragonien, medan han uttrycker tillfredsställelse över att partiet har gått med i regeringen i Castile-La Mancha. Det är en regering som leds av en av PSOE:s magnater, som varken döljer sin sympati för Ciudadanos eller otålighet att förbjuda Kataloniens självständighet.

Vi har inte läst eller hört någon, ytterst berättigad, självkritik från Podemos' ledare angående partimodellen, som är ultracentraliserad, hierarkisk och förtrycker alla meningsskiljaktigheter, eller försöken att manipulera vissa sociala mobiliseringar eller slutligen påhitt som Vamos.⁶

För att rättfärdiga sin fixering att regera tvekar inte Pablo Iglesias att peka på exemplet Portugal, och framställa det som något det inte är. Han strävar efter att ”normalisera ett sätt att

³ Josep Maria Antentas [“Power in Podemos”](#).

⁴ BEX 35 är Madridbörsens aktieindex, som slår samman de 35 rikaste företagen.

⁵ *Nudo España*, s 321. Enric Juliana är vicedirektör på *La Vanguardia*, landets näst största dagstidning, som ges ut i Barcelona på spanska (och sedan 2011 också på katalanska) och har en konservativ och katalansk inriktning.

⁶ Vamos var ett avbrutet försök att skapa något som liknade en lokal inplantering kring folkliga krav, som förmodades kulminera i demonstrationer den 25 mars 2017.

regera med hjälp av koalitioner i kommuner och självstyrande regioner, som liknar det portugisiska sättet”. Men som han är mycket väl medveten om, är det som finns i grannlandet en regeringsöverenskommelse som har tillåtit grupper som Bloco de Esquerda [Vänsterblocket] att bevara sitt oberoende och frihet att kritisera i förhållande till Socialistpartiet.

Till denna strategiska vändning, som Podemos’ ledare poängterar innebär ”pragmatism på många nivåer”, kan vi lägga Iglesiasledarskapets ökande förfall och de djupgående interna kriserna i flera självstyrande regioner, och då återstår föga tvivel om att Podemos har förlorat sin centraliserande roll och förmåga att vara en motor för enighet. Till allt detta läggs den definitiva byråkratiseringen av ett parti vars aktivistiska bas gradvis krymper, och som alltmer förknippas med en ny ”politisk klass”, som nu är upptagen med sin egen framtid. Av denna orsak har nämnda boks uttalande att ”cirklarna är ett tydligt tecken på att vi inte vill bygga ett traditionellt medlemsparti” (*op cit*, s 149) en anstrykning av cynism när alla vet att cirklarna i de flesta regioner idag ofta nästan har fallit sönder helt (när de inte helt enkelt har försvunnit).

Denna historia liknar den interna kris som PCE [kommunistpartiet] genomgick under åren 1980-1982, då ”förändringens” PSOE lyckades skaffa sig ett omfattande politiskt utrymme på bekostnad av vad som tidigare hade varit antifrancoismens viktigaste parti. Och det skulle kunna hända igen om Carmena-Errejón lyckas få bra valresultat.

Men i det Iglesias säger om detta nya skede finns det två inte oviktiga frågor som skiljer honom från både Santiago Carrillos eurokommunism och Errejóns utläggningar. En är den plats han, om än tvetydigt, ger försvaret av tanken på ett mångnationellt Spanien och behovet av en förhandlad folkomröstning i Katalonien. Tillsammans med hans avvisande av Paragraf 155 och anklagelserna för revolt och uppvigling som riktas mot självständighetsförespråkarna i Katalonien är detta en viktig fråga, eftersom det rör en omfattande brytning med regimen och staten, och han verkar inte vara beredd att vika från det. Men låt oss inte lura oss själva, i framtiden kommer det troligen alltmer att vara ett försvar i ord och inte någon röd linje under förhandlingarna om en hypotetisk regeringsöverenskommelse med PSOE.

Den andra skiljelinjen är beslutet nyligen att i sina uttalanden ta upp en kritik av kung Felipe VI:s roll, speciellt efter dennes TV-tal den 3 oktober 2017, där han tog till det svaga argumentet att monarkin hade hjälpt till att hindra statskuppen den 23 februari 1981 (sic), men att denna broms nu inte längre är till någon nytta...⁷ Med tanke på uppkomsten av en ny folklig republikanism har således försvaret av det republikanska alternativet hamnat i blickpunkten. Det skiljer sig från den tystnad som Podemos’ ledning tidigare upprätthöll om denna fråga – liksom om de historiska minnena – och som Errejón fortfarande upprätthåller.

Tillsammans med den bonapartistiska livsuppgift som ledaren avser att ägna sig åt mellan de institutionella påtryckningarna och det tryck som kan härröra ur mobiliseringar under en politisk polarisering (som vi just har sett under omröstningen mot regeringens förordning om hyror), visar dessa två frågor att Podemos fortfarande betraktas som ett parti som regimen inte kan integrera. Det är trots Podemos’ utveckling därför inte förvånande att storföretagen, och därmed majoriteten av media, fortfarande är försiktiga med Iglesias’ parti. Deras, och PSOE:s, mål är att förminska bilden av Podemos till den bild som Izquierda Unida tidigare hade, och på så sätt minska dess förmåga att regera på annat sätt än som ett stöd åt Pedro Sánchez’ parti.

Med tanke på motsättningarna i vissa delar av Iglesias resonemang och hans villighet att bli ett ”regeringsparti” jämte PSOE, och hans strävan att (även om han, som vi har sett i Andalusien, inte alltid lyckas) säkerställa den direkta kontrollen över Unidos Podemos och dess officiella uttalanden, så är det förstäeligt att Iñigo Errejón beslutade att befria sig från

⁷ Wikipedia, [“Spanish coup d’état attempt”](#).

denna börda och gå samman med Manuela Carmena för att reagera på det som hände i Andalusien med ett projekt som ”förnyar förhoppningarna och tilltron”.

En fråga om varumärke?

Efter urholkningen av Podemos’ varumärke erbjuder oss Iñigo Errejón Más Madrid som det enda alternativet som kan vinna fler människor kring en linje som också går utöver vänster-högeraxeln och strävar efter en allmängiltighet utan röda linjer som tillåter dem att styra regionen och kommunen Madrid ... tillsammans med PSOE. Om, som vi får höra i Carmenas och Errejóns brev, deras program ska grunda sig på ”en fortsättning av regeringsbytet i kommunen och en utvidgning av exemplet i den autonoma regionen Madrid”, så kan en inte ha några illusioner om ett projekt som kommer att tvingas rättfärdiga operationer som Madrid-Chamartín⁸ liksom det auktoritära förfarandet i gruppen Ahora Madrid. Det är sant att de utlovar ”ett gemensamt program för delaktighet”, men erfarenheterna i staden Madrid ger välgrundade farhågor att det de är ute efter denna gång är en in blanco-check, så att två personer kan sätta ”god förvaltning” före program för delaktighet, och processer som de processer som gjorde det möjligt för Carmena att erövra kommunstyret i Madrid och vilka hon på grundläggande punkter har övergivit de senaste åren.

Av denna anledning förefaller oss detta projekt vara långt från de lyckönskningar som Santiago Alba nyligen gav den nya organisationen, samtidigt som han varnade för att det ”inte kommer att räcka med karisma mellan generationerna, det kommer också att krävas ett program till vänster om PSOE, liksom en stil som är rakt motsatta Podemos”.⁹ I denna artikel uttrycker Santiago Alba Rico, som den 14 januari [2014] (tillsammans med bland andra Jaime Pastor) skrev under det gemensamma manifestet ”Växla upp: omvandla ilska till politiska förändringar”, både sitt samförstånd och sin oenighet med två av sina ”antikapitalistiska kamrater”, och stöder på det hela taget Carmena-Errejóns projekt. Det har hittills inte intresserat Carmena eller Errejón, vare sig vad gäller program eller att erkänna intern mångfald. Låt oss komma ihåg att Errejón tidigare var beredd att låta PSOE regera med ett program som hade förhandlats fram med Ciudadanos, och det verkar inte som om han utesluter en överenskommelse med samma parti om det är ett villkor för att styra Madridregionen med PSOE, som en del opinionsundersökningar pekar på. Vad gäller relationerna till andra krafter så krävs villkorlig respekt mot ett projekt som har skraddarsyttts för en ledningsgrupp som inte medger någon kritik, eftersom den tror att den är den enda som kan vinna.

Det är dessutom ett projekt som i framtiden skulle kunna utvidgas till hela den spanska staten med samma recept överallt (Más Spanien?), och som – vilket vi redan har börjat se – alltmer lutar åt att anpassa sig till den förhärskande spanska nationalismens ramar och till och med symboliska delar, istället för att erkänna den mångnationella verkligheten och våra folks rätt till självbestämmande.

På jakt efter lösningar

Även om Podemos är slut som motor för förändring, har vi inga förhoppningar om att Más Madrid kommer att ta över – trots att det, genom sin glidning mot ett ”demokratiskt progressivt” block med oklara konturer, möjligen kan få ett bättre valresultat. Det betyder att de sektorer som fortsätter att identifiera sig med *Indignados* och det manifest som Podemos

⁸ Se Luis Suárez Carreños artikel om denna spekulativa fastighetstransaktion, [“El caso Madrid-Chamartín, La ciudad usurpada”](#), *Viento sur*, 21 januari 2019.

⁹ *Ctxt* nr 204 16 januari 2019, [“Más Madrid, menos Podemos”](#).

uppstod ur,¹⁰ tillsammans med de nya skikt som kommer från den framväxande sociala aktivismen, måste ta ansvaret för att slå in på en annan väg, nämligen gemensamma debatter, respekt för mångfald och proportionalitet, folkligt deltagande för att lita till modeller för städer och självstyrande samhällen som inte viker sig för påtryckningar från blocket mellan finans- och fastighetssektorn.

Vi vet att det kommer att bli svårare att slå in på denna väg under ett radikalt annorlunda sammanhang, men det är ännu mer oundgängligt om vi vill undvika uppgivenhet eller falska illusioner att den ”nya” politiken om det mindre onda är en väg framåt för att ta itu med det reaktionära hotet. Som vi har sett i andra länder leder sådana illusioner så småningom till värre frustration.

Vi har tillräckliga bevis för att ett karismatiskt ledarskap, som snabbt blev auktoritärt, under de senaste fem åren har fjärrmat oss från *Indignados*-rörelsen och har lett till den allra värsta sortens gamla politik. Vi måste, som vår käre vän Miguel Romero uttryckte det i augusti 2013, övertyga oss själva om att ”ingen ledare kan ersätta ett program, där den samhällsmajoriteten känner igen sig själv, och som innehåller de varierande krav som gör det möjligt att upprätta ett samhälleligt läger mot den etablerade makten. Och det är i den spanska staten inte meningslöst att upprepa, att det måste vara ett samhälleligt läger som lika mycket ger uttryck åt olika nationella verkligheter”.¹¹

Madrid, 23 januari 2019

¹⁰ Kämt som “Mover ficha: convertir la indignación en cambio político” ([Podemos Manifiesto](#)), var detta gemensamma manifest från 14 januari 2014 ursprunget till Podemos. Jaime Pastor var en av undertecknarna, till skillnad från Iñigo Errejón och Pablo Iglesias.

¹¹ *Viento Sur*, 4 augusti 2013, Miguel Romero, [“Desvío Al líder”](#)